

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Hans Bruning

‘Een democratie moet van binnenuit komen’

Democratie is een kostbaar bezit. Nederland leeft al bijna zeventig jaar in vrijheid, in een democratie. Waarom zou je democratie niet elders willen bevorderen? Het Nederlands Instituut voor Meerpartijendemocratie (NIMD) richt zich in het bijzonder op de positie van politieke partijen. ‘Voor vrije verkiezingen, mensenrechten, vrije media en openbaar bestuur is veel aandacht, maar voor het belang van politieke partijen is doorgaans weinig oog’, zo vertelt Hans Bruning, directeur van het NIMD. En dat terwijl een democratie niet kan bestaan zonder een meerpartijstelsel. ‘Het is onze diepe overtuiging dat een democratie niet kan functioneren zonder macht en tegenmacht en zonder een gedegen representatie van de verschillende groepen burgers. Een meerpartijendemocratie geeft bovendien een beter toekomstperspectief.

Inmiddels werkt het NIMD in zo’n twintig landen, in Afrika, Latijns-Amerika, het Midden-Oosten, Azië en Oost-Europa. Zijn werkprogramma bevat drie onderdelen. In de eerste plaats probeert het NIMD tussen de lokale partijen, buiten de schijnwerpers en de media, de dialoog en samenwerking op gang te brengen. Daarnaast wil het instituut de partijen inhoudelijk toerusten, zoals bij de beleids- en programmaontwikkeling. In de derde plaats doet het aan versterking van de politieke vaardigheden. Zo bestaat in een aantal landen een zogenaamde ‘democratieschool’, waarbij politieke talenten en parle-

HANS BRUNING (1957)

Directeur van het Nederlands Instituut voor Meerpartijendemocratie (NIMD), een non-profitorganisatie die in 2000 door zeven politieke partijen (CDA, PvdA, VVD, GroenLinks, D66, ChristenUnie en SGP) is opgericht ter ondersteuning van politieke partijen in jonge democratieën.

mentariërs worden geoefend in het ontwikkelen van een democratische cultuur.

Democratie kent vele vormen en is in grote mate afhankelijk van de context. Wordt de liberale democratie in Nederland universeel geacht, in de praktijk van landen als Burundi en Mali wordt dat anders gezien. Dat betekent dat de NIMD-medewerkers hun eigen,

westerse democratie-idealen moeilijk kunnen opdringen zonder culturele verschillen in ogenschouw te nemen. Bruning: ‘Het heeft geen enkele zin om naar een land te trekken met de mededeling “Wij hebben wat bedacht voor jullie”. Dan zou de steun voor democratie alleen maar afbrokkelen. Wij willen dan ook graag eerst een uitnodiging en een mandaat van het land zelf om aan de slag te kunnen gaan.’

* * *

Toch leidt dat soms tot spanningen en ongemak. Want waar liggen de grenzen precies van samenwerking met niet-westerse partijen? ‘Als er geen wil is van de politieke partijen zelf om te streven naar een democratische cultuur, houdt het op’, zegt Bruning. ‘Een democratie moet wel van binnenuit komen. In Zuid-Soedan ontbrandde in 2013 een geweldsconflict tussen de verschillende partijen. Toen hebben wij ons programma gestaakt. En natuurlijk zijn er ook andere grenzen. Er kan sprake zijn van een cultuur van corruptie, zozeer dat het elk streven naar democratie ongeloofwaardig zou maken.’

Op het politiek-inhoudelijke vlak zoekt het NIMD voortdurend de grenzen op. Zo zijn onwettelijke opvattingen over thema’s als de vrijheid van godsdienst en tolerantie ten aanzien van minderheden of homoseksualiteit voor het instituut in principe geen reden om zich terug te trekken. ‘De Oegandese president Museveni ondertekende de zogenoemde “antihomowet”. Minister Ploumen koos partij en schortte een deel van de financiële hulp aan het land op, om zo, namens het kabinet, haar afkeuring te laten blijken. Zij stopte, maar wij gingen door’, aldus Bruning. ‘Zolang je met de zes verschillende politieke partijen

om de tafel zit, en het gevoel hebt dit soort kwesties te kunnen bespreken, doe je er wijs aan de dialoog voort te zetten. Het principe van onpartijdigheid staat voorop, en de lobby voor specifieke standpunten kunnen wij met een gerust hart aan anderen overlaten.’

Vaak ziet het NIMD resultaat. ‘Wij zijn gelukkig als partijen, mede na een interventie van onze kant, in staat blijken om een vreedzame overgang te maken van oppositie naar regering en van regering naar oppositie. Georgië en Ghana zijn goede voorbeelden. En in Indonesië en Tunesië zijn veel alumni van onze democratiescholen actief voor politieke en maatschappelijke organisaties.’

Soms ook is het de vraag of het NIMD een betekenisvolle bijdrage kan leveren. ‘Vorige week was ik nog in Egypte. Het is duidelijk dat de liberale partijen en de partij van de Moslimbroeders elkaar naar het leven staan. In zo’n omgeving is een dialoog vrijwel onmogelijk. Momenteel bieden we, in samenwerking met twee ngo’s, alleen nog een opleiding aan. Maar het is de vraag of ons werk nog zin heeft. Het komende jaar wordt in dat opzicht spannend.’

* * *

‘Voor de effectiviteit van ons werk is het belangrijk dat de Nederlandse overheid zich ten principale en vierkant achter ons schaaft. Dat hoeft niet alleen een kwestie van geld te zijn, hoe belangrijk dat ook is. Het gaat ook om morele support. Er lijkt in de politiek een toenemende aandacht te zijn voor economische sancties aan de ene kant en militair ingrijpen aan de andere kant. Dat is een beperkte scope, gericht op de korte termijn. Voor de ontwikkeling van duurzame samenlevingen elders is echt meer nodig.’